

Dobrovolníci ve veřejných knihovnách ČR

Rekvalifikační knihovnický kurz
říjen 2017

Mgr. Zuzana Ježková

Dobrovolník je člověk, který ve svém volném čase ze své svobodné vůle a bez nároků na finanční odměnu se rozhodne věnovat svůj čas, dovednosti, znalosti a zkušenosti potřebným lidem nebo činností konaným ve veřejném zájmu.

Mýty o dobrovolnictví

- dobrovolnictví není amatérismus
- dobrovolnictví není zcela zadarmo
- dobrovolníci nejsou levná pracovní síla

Legislativa

- Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
(účinnost od 1. 1. 2014)
- příprava nového zákona o dobrovolnictví

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě

- první právní úprava, neměla v právním řádu ČR historickou oporu; cílem bylo vymezit základní náležitosti **podpory** dobrovolnické služby
- **zákon neupravuje podmínky dobrovolnické práce obecně, ale upravuje pouze ty podmínky, jejichž splnění vyžaduje stát, aby mohl některým činností poskytnout svoji podporu (§ 1, odst. 1)**
- zákon především vymezuje povinnosti dobrovolníky **vysílajících** a **přijímajících** organizací
- novelizován zákonem č. 86/2014 Sb.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

- § 1746
- § 2430 a násled. (příkazní smlouva)

Dobrovolníkem není

- **pracovník malé obecní knihovny**, který za svou činnost v knihovně dostává finanční odměnu
- **student na praxi**

Proč chceme/máme dobrovolníky

- komunikace z cílovou skupinou přes jejího příslušníka (dobrovolníka)
- ukotvení v komunitě přes dobrovolníky
- rozšíření činností knihovny dle zájmu veřejnosti
- rozšíření odbornosti
- protože se dobrovolníci hlásí
 - studenti
 - zelené vdovy
 - senioři, 50+
 - nezaměstnaní
- protože chceme pomoci

Činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- laičtí informátoři pomáhající návštěvníkům knihovny s orientací ve službách knihovny
- „donašeči“ knih pro imobilní uživatele knihovny
- předčítači knih
 - pro individuální posluchače (po přinesení knihy imobilnímu uživateli knihovny, pro zrakově postižené v jejich domovech, v domovech důchodců atd.)
 - pro kolektivy (např. „čtoucí babičky“ v dětských odděleních)
- osoby „monitoringu“ místa, organizací, sponzorů (pomáhají knihovně udržovat informace o místě v aktualizovaném stavu, příp. je doplňují)
- průvodci po městě poskytující netradiční a/nebo pamětnické seznamování s prostředím a historií místa

Činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- pomocníci při údržbě knihovního fondu
- porotci pro soutěže
- poradci nejrůznějších odborností
 - pro knihovnu
 - pro veřejnost (např. poradce pro energetický audit rodinných domků v Městské knihovně v Rožnově)
- lektori nejrůznějších klubů, kroužků, zájmových aktivit, kurzů a seminářů

Činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- tazatelé pro dotazníková šetření knihovny
- zástupci cílových skupin pro zjišťování jejich potřeb
- asistenti při estetizaci prostředí knihovny
- publicisté příběhů knihovny/o knihovně/z knihovny
- grafici drobného tisku vydávaného knihovnou
- kronikáři, dokumentátoři (příklad – p. Bláha z Kostomlat)
- organizátoři a/nebo pomocníci při akcích realizovaných knihovnou
 - pomocníci při zajišťování prázdninových her knihovny

atd.

Bariéry a rizika dobrovolnictví v knihovnách

- strach knihovníků
 - bojí se o práci (strach ze ztráty místa, nahrazení dobrovolníkem)
 - obava z kritiky své práce
 - cizí člověk na „mém“ pracovišti
 - strach ze změny
 - obava z navýšení práce
- nedostatek informací o dobrovolnictví a o možnosti dobrovolnictví v knihovnách
- neschopnost opouštět „zažité“, nejsou tím kapacity na nové

Bariéry a rizika dobrovolnictví v knihovnách

- špatná komunikace
 - uvnitř knihovny
 - k dobrovolníkovi
- se smlouvou příliš svazující, bez smlouvy nejsme krytí
- rizika bezpečnosti práce
- riziko poškození dobrého jména knihovny
- riziko škody
 - knihovně
 - dobrovolníkovi
- riziko nevhodného dobrovolníka

Riziko nepřipravenosti knihovny

■ předem připravit

- pracovní tým zabývající se přípravou organizace na dobrovolnictví/vhodnou osobu koordinátora = tmelící článek mezi knihovnou a dobrovolníky
- seznámit s dobrovolnictvím všechny zaměstnance knihovny
- ujasnit si požadavky na dobrovolníka
- připravit potřebnou administrativu
- vhodnou činnost pro dobrovolníka
- materiální zázemí dobrovolníka
- naplánovat počáteční výcvik/zaškolení dobrovolníka
- systém pobídek pro udržení dobrovolníka a jeho motivaci

Riziko úrazu dobrovolníka

■ BOZP

■ pojištění

- jaká pojištění má zájemce o dobrovolnictví v knihovně již uzavřena?
- jaká pojištění má uzavřena knihovna?
 - pojistka odpovědnosti za škodu, která by vznikla návštěvníkovi v knihovně
 - doplnit pojistku?
- pojištění dobrovolníků u Hasičské vzájemné pojišťovny
- pojištění dobrovolníků u Hasičské vzájemné pojišťovny zprostředkované Národním dobrovolnickým centrem Hestia

Riziko ztráty dobrovolníka

- snadnější dobrovolníka získat, než ho udržet
- prevence
 - dobré začlenění dobrovolníka do organizace
 - poskytování zpětné vazby dobrovolníkovi, péče o jeho rozvoj, povzbuzování a motivování k dalším úkolům
- dobrovolník je v knihovně dobrovolně, nebude-li mu tam dobře, **nezůstane**

Co přinášejí dobrovolníci knihovně

- činnost, kterou vykonávají ve prospěch knihovny
- nový duch, nadšení, nápady, kreativita
- nový přístup a pohled na řešení problémů, zkušenosti odjinud
- zpětná vazba
- doplnění týmu
- přínos nových kontaktů využitelných knihovnou
- šíření dobrého jména knihovny, jsou její dobrou reklamou

Knihovny a dobrovolnická centra

- počáteční spolupráce knihoven s dobrovolnickými centry
- spolupráce poučených partnerů
- akreditovaný dobrovolnický program v knihovně

Městská knihovna Pelhřimov

Městská knihovna
Soběslav

Severočeská
vědecká knihovna
W. Churchilla 3
Ústí nad Labem
401 34

KRAJSKÁ KNIHOVNA
VYSOČINY

Nacházíte se zde: Úvod > Programy podpory > Knihovna 21. století - K21

Knihovna 21. století - K21

Program MK Knihovna 21. století – K 21: podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovná a vzdělávací činnost

2018

- Vyhlášení výběrového dotačního řízení na rok 2018 (.docx)
- Žádost (.xslm)
- Popis projektu (.docx)

- Programy podpory
- Regionální funkce veřejných knihoven
- VISK
- TechSoup
- Microsoft Select
- Knihovna 21. století - K21
- Česká knihovna
- Výzkum, vývoj a další programy na podporu knihoven
- Strukturální fondy Evropské Unie

Na rok 2018 je pro účely dotačního řízení Knihovna 21. století stanovena hodnota hodinové práce dobrovolníka na **125 Kč/hod.**

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 - 2015 priorita č. 21
Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017 – 2020 (2.8)

Koncepčně a metodicky podporovat rozvoj dobrovolnictví v knihovnách, intenzivněji využívat dobrovolníky v činnosti knihoven

Nacházíte se zde: Úvod > Odborné činnosti > Dobrovolníci v knihovnách

Dobrovolníci v knihovnách

Dobrovolnictví není pro knihovny v ČR novým fenoménem, dobrovolníci v knihovnách byli a jsou. Potenciál dobrovolnictví však ještě není knihovny dostatečně využíván. I to je důvodem, proč rozvoj dobrovolnictví v knihovnách je jednou z priorit Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 až 2015.

Dobrovolníci knihovně přinášejí jiný úhel pohledu, pomocné ruce, nové nápady, zkušenosti, dovednosti, širší spektrum kontaktů i užší propojení s komunitou. Dobrovolníci jsou navíc přirození a neformálními propagátory služeb knihovny.

Na dobrovolnictví v knihovnách můžeme také nahlížet jako na prostředek získávání užitečné praxe pro mladé lidi, ale i jako na vhodnou aktivizaci seniorů. Může být též jednou z forem začleňování jedinců do širších společenství v místě. Knihovny jako informační, kulturní, vzdělávací a komunitní centra mohou šířit svého záběru a aktivit nabídnout zájemcům o dobrovolnictví vynikající příležitost pro aktivní využití volného času, získání nových dovedností, seznámení se zajímavými lidmi, prostor pro vyrovnání se s osamělostí či ztrátou seberealizace odchodem do důchodu.

- Základní pojmy a legislativní ošetření dobrovolnictví
- Možné aktivity dobrovolníků v knihovně
- Rizika spojená s dobrovolnictvím v knihovně a jak je eliminovat
- Drobné rady především pro menší knihovny
- Metodické doporučení MK ČR pro dobrovolnictví v kultuře a umění (.pdf)
- Dobrovolníci v kultuře (včetně příkladů dobré praxe z knihoven)
- Knihovny s větší zkušeností s dobrovolníky, které jsou ochotny své zkušenosti sdílet

- Odborné činnosti
- Procesy v knihovně
- Elektronické informační zdroje
- eKnihy
- Automatizované knihovnické systémy
- Výstavba a rekonstrukce knihoven
- Čtenářství
- Práce s dětmi a mládeží
- Měření výkonu a kvality v knihovnách
- Školní knihovny
- Dobrovolníci v knihovnách
- Bezbariérová knihovna

Vyhledávání

Dobrovolnictví v knihovnách
přináší s sebou určitá rizika, při
správné péči se však knihovně
bohatě „vyplatí“

Mgr. Zuzana Ježková

zuzajezkova@centrum.cz